

(Aanstaande) **Ouders met een licht verstandelijke beperking (LVB)**

Deze factsheet biedt achtergrondinformatie over een licht verstandelijke beperking (LVB) in de context van zwangerschap en aanstaand ouderschap. De factsheet biedt handvatten om (vermoedens van) een LVB bij aanstaande ouders te signaleren en geeft inzicht in de route naar passende zorg en ondersteuning in Rotterdam.

Prevalentie LVB

- Een licht verstandelijke beperking (LVB) komt bij ongeveer 6,4% van de Rotterdammers voor. Naar schatting zijn er tussen 8.400 en 14.800 Rotterdamse gezinnen waarvan één of beide ouders een LVB heeft.¹

6,4%

van de
Rotterdammers
heeft een LVB

Wat is een LVB

De praktijkdefinitie van LVB die in Nederland wordt gebruikt: Mensen met een licht verstandelijke beperking hebben een intelligentiequotiënt (IQ) tussen de 50 en 85, een beperkt sociaal aanpassingsvermogen en soms bijkomende problematieken zoals leerproblemen, psychiatrische stoornissen, lichamelijke problemen, problemen in het gezin en in sociale omstandigheden². Daarnaast is er bij een groot deel van mensen met een LVB sprake van beperkingen in eigenschappen (weinig inzicht in eigen mogelijkheden en beperkingen, de gevolgen van beslissen en handelen vooraf niet kunnen overzien, de oorzaken van problemen vaak buiten zichzelf leggen). Bij (aanstaande) ouders met een LVB kan sprake zijn van beperking in opvoedvaardigheden, bijvoorbeeld door een tekort aan sensitiviteit, responsiviteit en zich moeilijk in anderen, inclusief hun kind, kunnen inleven. Met als mogelijk gevolg onveilige omstandigheden voor het kind³.

8.400
14.800

van de Rotterdamse
gezinnen hebben een
of beide ouders een
LVB

- Onderzoek heeft uitgewezen dat het intelligentieniveau (IQ) geen bepalende factor is bij de vraag of mensen met een LVB tekortschieten in hun opvoedvaardigheden en ouderschap. Tegenwoordig wordt veel meer gekeken naar de persoon en de interactie met zijn of haar omgeving, oftewel de ondersteuningsbehoefte op verschillende levensgebieden.⁴

¹ Gemeente Rotterdam, 'Kijk op LVB. Passende dienstverlening aan Rotterdammers met een licht verstandelijke beperking (LVB)'. Gemeente Rotterdam, juni 2020.

² De Beer, 2016, in: Zoon, Mariske, van Rooijen, Karen, Foolen, Nienke; 'Wat werkt voor licht verstandelijk beperkte ouders?', Nederlandse Jeugd Instituut, 2019.

³ Wade et al., 2008 in: Zoon, Mariske, van Rooijen, Karen, Foolen, Nienke; 'Wat werkt voor licht verstandelijk beperkte ouders?', Nederlandse Jeugd Instituut, 2019.

⁴ Mol, 2017, in: Zoon, Mariske, van Rooijen, Karen, Foolen, Nienke; 'Wat werkt voor licht verstandelijk beperkte ouders?', Nederlandse Jeugd Instituut, 2019.

Gevolgen van een LVB op ouder(s) en hun kind(eren)

Het wordt voor mensen met een licht verstandelijke beperking steeds lastiger om mee te doen in de samenleving. Mede doordat het aan het uiterlijk vaak niet te zien is, kan het zijn dat mensen met een LVB overvraagd worden op school, werk of in het alledaagse contact. Dit kan leiden tot:

- frustratie
- een negatief zelfbeeld
- opstandig gedrag
- armoede- en schuldenproblematiek
- andere emotionele- en gedragsproblemen
- verslaving en/of psychische problemen.

(Aanstaande) ouders met een LVB kunnen wantrouwend zijn jegens hulp- en zorgverleners, mogelijk vanwege negatieve ervaringen in het verleden. Het kan zijn dat een sociaal netwerk of partner ontbreekt, er sprake is van een instabiele relatie, dat tijdens de zwangerschap stress wordt ervaren en dat zorg wordt gemeden.

Het hebben van een LVB betekent niet per definitie dat een ouder geen 'goed genoeg' opvoederschap kan bieden: een deel van ouders met LVB functioneert prima en hoeft geen professionele ondersteuning⁵. Echter, uit onderzoek blijkt dat 66% van de Nederlandse gezinnen waarbij één of beide ouders een LVB hebben, niet goed genoeg functioneert als ouder. 'Goed genoeg' ouderschap wordt daarbij gedefinieerd als ouderschap waarbij er geen uithuisplaatsing plaatsvindt, er geen bemoeienis is van de Raad voor de kindbescherming en er geen aanwijzingen zijn voor verwaarlozing en kindermishandeling⁶.

→ *Daarom is het van groot belang om (vermoedens van een) LVB bij (aanstaande) ouders vroegtijdig te signaleren en in overleg met de ouders de juiste ondersteuning te organiseren. Voor een succesvolle samenwerking met ouders is extra aandacht nodig voor het opbouwen van een vertrouwensrelatie.*

⁵ De Beer, 2016, in: Zoon, Mariske, van Rooijen, Karen, Foolen, Nienke; 'Wat werkt voor licht verstandelijk beperkte ouders?', Nederlandse Jeugd Instituut, 2019.

⁶ Willems et al., 2007, in: Zoon, Mariske, van Rooijen, Karen, Foolen, Nienke; 'Wat werkt voor licht verstandelijk beperkte ouders?', Nederlandse Jeugd Instituut, 2019.

Wat kan jij als professional doen?

1 Een LVB herkennen en signaleren

Mensen met een LVB zijn niet altijd makkelijk te herkennen. Signalen die erop kunnen wijzen dat iemand (mogelijk) een LVB heeft zijn⁷:

Afspraken niet noteren, of afspraken niet nakomen kan wijzen op:

- Niet kunnen plannen en organiseren
- Niet kunnen lezen of schrijven

Weerstand vertonen of snel boos worden kan erop wijzen dat:

- Iemand je niet begrijpt of jij hem niet
- Iemand zich overvraagd voelt en gefrustreerd raakt

Te meegaand zijn kan erop wijzen dat:

- Iemand sociaal wenselijk gedrag vertoont, maar je niet begrijpt.

2 Gespreksvaardigheden bij een LVB

Vanwege het mogelijke wantrouwen in de hulp-of zorgverlener, verdienen gespreksvaardigheden bij de LVB doelgroep veel aandacht⁸.

- **Geef extra aandacht** aan het opbouwen van de relatie. Stem je timing bij het vragen stellen hierop af
- **Leg duidelijk uit** waarom je een vraag stelt
- **Normaliseer je vragen:** "We vragen dit bij alle aanstaande ouders"
- **Heb vooral geduld.** Luister goed en bied iemand ruimte om zijn verhaal te doen
- **Beperk je informatie,** houd het bij een of twee punten in een gesprek
- **Spreek rustig en duidelijk**
- **Gebruik korte zinnen,** vermijd moeilijke woorden, maar maak het niet kinderachtig!
- **Vermijd jargon en afkortingen**
- **Vermijd beeldspraak.** Dit wordt vaak niet begrepen of juist letterlijk genomen
- **Visualiseer** eventueel wat je zegt
- **Check of jouw informatie is begrepen:** vat samen of laat samenvatten
- **Zoek samen** naar een manier om afspraken na te komen
- **Bied hulp** aan bij het invullen van formulieren

⁷ Gebaseerd op: SIGRA (L)VB-platform, folder 'Licht verstandelijke beperking? Hoe herken je mensen met een licht verstandelijke beperking en hoe kom je samen verder?'

⁸ Gebaseerd op adviezen van Dr. M. Hodes, Klinisch psycholoog BIG/Orthopedagoog Generalist, Leidinggevende Regioteam Diagnostiek en Behandeling ASVZ – Rotterdam e.o. /Zuid-Hollandse Eilanden/Midden-Holland.

